



Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija

**“Jauniešu līdzdalību veicināšana Eiropas
Parlamenta vēlēšanās 2024. gadā.”**

Darba autori:

JSVG EP vēstnieki

Maija Mašala

Estere Skrabe

Gundega Gaujere

Ernests Burmistrs

Jelgava 2023

Ievads

Katram Latvijas pilsonim, dzīvojot demokrātiskā valstī, kas jau no 2004.gada ir iestājusies Eiropas Savienība jāapzinās, ka vēlēšanu rezultātu aktivitāte pierāda iedzīvotāju pilsonisko līdzdalību un iesaisti valsts nākotnes attīstībā.

Centrālās komisijas vēlēšanas dati pierāda, ka jau no Latvijas iestāšanās ES,EP vēlēšanu aktivitāte ir samazinājusies. Vēlēšanu rezultāti ne tikai liecina par zemu līdzdalību, bet arī parāda, ka mums kaut kā jārikojas, tādējādi jauniešiem, kas ir Latvijas nākotne būtu jāveicina zināšanas jau agrā vecumā par EP, lai nākotnē tie ar kritisko domāšanu varētu pieņemt labākos lēmumus, piedaloties vēlēšanu norisē un aicinot sev apkārtējos tajās piedalīties, saprotot, ka arī mūsu valsts nākotnes procesi ir no tām atkarīgi. Attiecīgi būtu jāmeģina informēt un izglītot balsstiesīgos vēlētājus, lai tiem rastos interese piedalīties 2024.gada EP vēlēšanās, tādā veidā arī uzlabojot vidējos aktivitātes balsošanas datus Latvijā.

Pētījuma problēma: Jauniešiem ir nepietiekamas zināšanas par Eiropas Parlamenta vēlēšanām un attiecīgi šī iemesla dēļ jaunieši nepiedalās EP vēlēšanās, kas savukārt ietekmē viņu un Eiropas nākotni. Iepriekšējās Eiropas vēlēšanās Latvijā piedalījās vien 17% jauniešu. Jauniešiem jāņem vērā, ka ES likumi tieši ietekmē viņu dzīvi. Veicot aptaujas, darba autores secina, ka jaunieši nav ieinteresēti piedalīties EP vēlēšanās. Atsaucoties uz datiem no aptaujas, tikai 46,5% no aptaujātajiem 11.klašu respondentiem apstiprināja, ka plāno piedalīties gaidāmajās EP vēlēšanās, 12.klasēs tie ir 51,7% no aptaujātajiem. Jauniešu izvēli piedalīties vēlēšanās var ietekmēt dažādi faktori, proti, nepilnīgas zināšanas par partijām un to atšķirīgās prioritātes, piemērotu kandidātu trūkums, uzskats, ka jaunieši ar savu balsi nespēs veikt jebkāda veida izmaiņas, zems savas ietekmes uz vēlēšanas iznākumu vērtējums, jauniešu aizņemtība un laika trūkums, vēlēšanu jēgas nesaprašana, uzticēšanās trūkums valdībai, un dažādi citi faktori.

Secinājums: Ir nepieciešams veikt dažādus līdzalības pasākumus kā izglītojošas spēles, debates un lekcijas, lai iesaistītu jauniešus un veicinātu līdzdalību EP vēlēšanās un citos EP pasākumos. Jauniešus nepieciešams izglītēt par Latvijā un Eiropā risināšiem notikumiem, lai viņiem būtu vēlme un motivācija piedalīties vēlēšanās, ietekmējot un uz pozitīvo pusi mainot savu nākotni. Darba autores secina, ka nav iespējams novērst visus faktorus, kas kavē jauniešus piedalīties vēlēšanās, tomēr jauniešu attieksmi pret vēlēšanām varētu izmainīt, ieinteresējot un uzlabojot zināšanas par Eiropas Savienības pārvaldes institūcijām un vēlēšanu norises procesu.

Ievada raksturojums: Katram Latvijas pilsonim, dzīvojot demokrātiskā valstī, kas jau no 2004. gada ir iestājusies Eiropas Savienība jāapzinās, ka vēlēšanu rezultātu aktivitāte pierāda iedzīvotāju pilsonisko līdzdalību un iesaisti valsts nākotnes attīstībā. Eiropas Parlamenta vēlēšanās iedzīvotāji lemj, kam uzticēt viņu interešu aizstāvēšanu Eiropas Savienībā. EP deputāti ne tikai izstrādā un pieņem jaunus tiesību aktus, bet arī balso par jauniem tirdzniecības nolīgumiem, kontrolē pārējo ES iestāžu darbu un ES naudas izlietojumu.

Kāpēc šāda problēma radusies?: Jauniešiem trūkst zināšanu un izpratnes par ES un tās iestādēm. Skolēni neapzinās EP nozīmi un klātbūtni viņu ikdienas dzīvēs. Skolās nav atsevišķa priekšmeta, kurā mācītu par Eiropas Savienības vēsturi, pārvaldi un institūcijām. Zināšanas par ES var iegūt neformālā apmācības ceļā vai priekšmetā Vēsture un sociālās zinātnes, kur jautājumi par Eiropas Savienību netiek pietiekami akcentēti un pazūd uz pārējo mācību tēmu fona. Ziņu un politisko raidījumu skatīšanās nav jauniešu prioritāte viņu aizņemtības un dažādo interešu dēļ. Nepietiek mācību stundas, lai apgūtu visu nepieciešamo informāciju par ES. Skolēni neuzskata, ka ir vērts piedalīties politiskās aktivitātēs un politisko lēmumu pieņemšanā, jo politiskās partijas nepievērš pietiekami daudz laika un resursu, lai nodrošinātu sarunas ar jauniešiem par to darbībām un idejām. Viss, ko jaunieši mācās par Eiropas Savienību, tiek iegūts izmantojot neformālo izglītību, kas atraisa viņus un nestimulē viņus būt pilsoniski aktīviem, izteikt savu viedokli, sākt risināt sev aktuālas problēmas pilsētās, rajonos, skolās u.c.

Risinājumi: Jauniešiem, kas ir Latvijas nākotne būtu jāveicina zināšanas, jau agrā vecumā par EP, lai nākotnē viņi ar kritisko domāšanu varētu pieņemt labākos lēmumus, piedaloties vēlēšanu norisē, un aicinot sev apkārtējos tajās piedalīties, saprotot, ka arī mūsu valsts nākotnes procesi ir no tām atkarīgi. Attiecīgi būtu jāmēģina informēt un izglīt balsstiesīgos vēlētājus, lai tiem rastos interese piedalīties 2024.gada EP vēlēšanās, tādā veidā arī uzlabojot vidējos aktivitātes balsošanas datus Latvijā. Jau 2024.gadā notiks Eiropas Parlamenta vēlēšanas, kuras būs pirmās EP vēlēšanas 11,12.klases skolēniem. Vairākos mācību priekšmetos vajadzētu mācīt par ES nozīmi mūsu dzīvēs. Jāveicina izpratne par dažādām iespējām un programmām, kas pierāda EP nozīmi mūsu dzīvēs. Organizēt vairāk izskaidrojošas mācību stundas, diskusijas vismaz reizi mēnesī, konferences, kopīgi skatīties politiskos raidījumus un analizēt tos tieši pirms vēlēšanām, veidot informatīvus plakātus, kas informē jauniešus par vēlēšanām un ES institūcijām, izstrādāt interesantas spēles par ES un tās institūcijām, regulāri apmeklēt izglītojošus seminārus, kopīgi turpināt gatavoties Eiropas eksāmenam un dažādās mācību stundās organizēt viktorīnas par ES un EP, katru gadu rīkot skolā Eiropas dienu. Tas piesaista un rada interesi jauniešos par šo tēmu. Izstrādāt četras spēles, ko šogad esam izdarījuši, par Eiropas Savienības institūcijām un amatpersonām.

Pirmo spēli spēlējot, dalībnieki tiek sadalīti pa grupām, kurās tiek sniegta lapa ar EP virzītajiem likumprojektiem, idejām un pārmaiņu tēzēm. Katram grupā ir jāizsaka savs viedoklis un jāvienojas par to, kurš likumprojekts ir vissvarīgākais, kurš vispārsteidzošākais un kuram nav jāpievērš tik liela uzmanība. Dalībnieki, proti, jaunieši, piedaloties šajā spēlē, paustu savas domas un nostāju par dažādiem likumprojektiem, kā arī varbūt pat vēlētos piedalīties to īstenošanā, saprotot, ka piedaloties vēlēšanās to ir iespējams izdarīt.

Nākamā spēle, kuru mēs piedāvātu spēlēt, būtu simulācijas spēle, kurā katram dalībniekam tiktu izdalītas piecas kartiņas, katra būtu par vienu ES institūciju. Spēles sākumā tiks izstāstīts, kas ir EP, kādas amatpersonas vada EP, kā arī kādas ir EP funkcijas. Beigās katra grupa veidotu stāstījumu par savu institūciju un amatpersonām. Citi tikmēr klausītos, novērotu un pierakstītu

Kā viens no informācijas avotu ieguves avotiem tika izvēlēta aptauja „rakstiskās anketas metode”. Kuras mērķis bija noskaidrot Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzijas 11. un 12.klašu skolēnu zināšanas par Eiropas Parlamenta darbību, vēlēšanām un ES institūcijām. Aptaujai tika izmantota anketas veidošanas un datu apstrādes programma *Google Forms*. Anketēšanas periods ir no 2023.gada 23.janvārim līdz 2023.gada 15.februārim. Otrās anketēšanas periods ir 14.aprīlis.

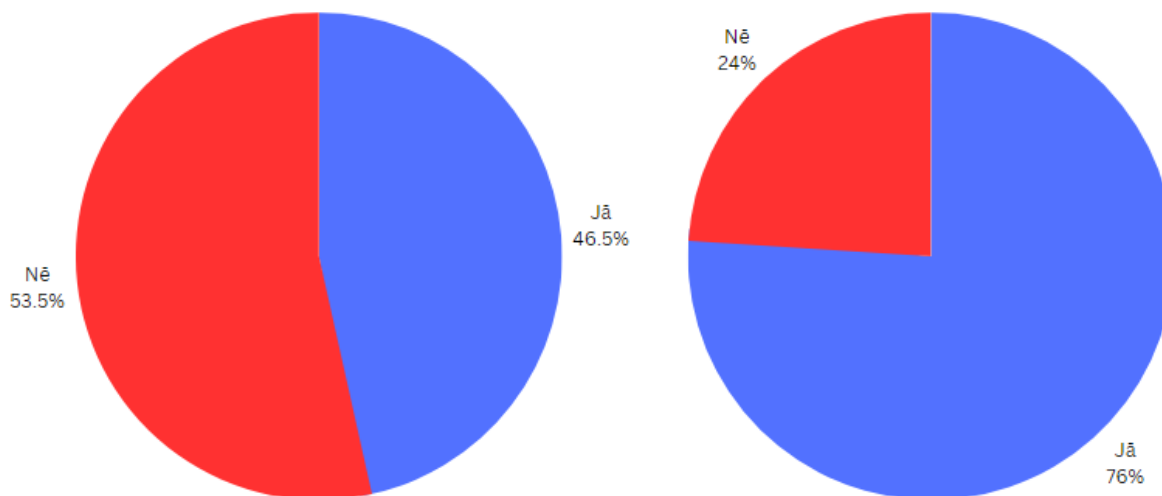
Anketēšanā piedalījās JSVĢ vidusskolu 11. un 12.klašu skolēni, kuru vecums iedalījās.(17,18,19).Anketēšanu veicām gan pirms, gan pēc vadītās stundas par EP vēlēšanām un ES institūcijām, lai pārbaudītu, vai mūsu spēles patiesi strādā, 11.klasēm mācību stundu laikā tās novadījām un beigās novērojām anketēšanas rezultātu izmaiņas. Sākumā notika anketācija norādītajā laika periodā, bet pēc tam 14.aprīlī ar divu mēnešu pārtraukumu. Pēc šīm stundām veicām anketēšanu kurā noskaidrojās, ka zināšanas par EP vēlēšanām, ES institūcijām ir uzlabojušās. Tādā veidā pārbaudījām, ka mūsu spēles patiesi strādā, to pierāda arī dati, ja iepriekš uz vēlēšanām 11.klases skolēni bija gatavi iet tikai 46,5 % nu jau rezultāts ir divkārtšojies un uz vēlēšanām ir gatavi doties 80%, tādā veidā secinot, ka izglītojot sabiedrību un inormējot par notiekošo un aktuālo var panākt arī līdzdalības aktivitāti vēlēšanās.



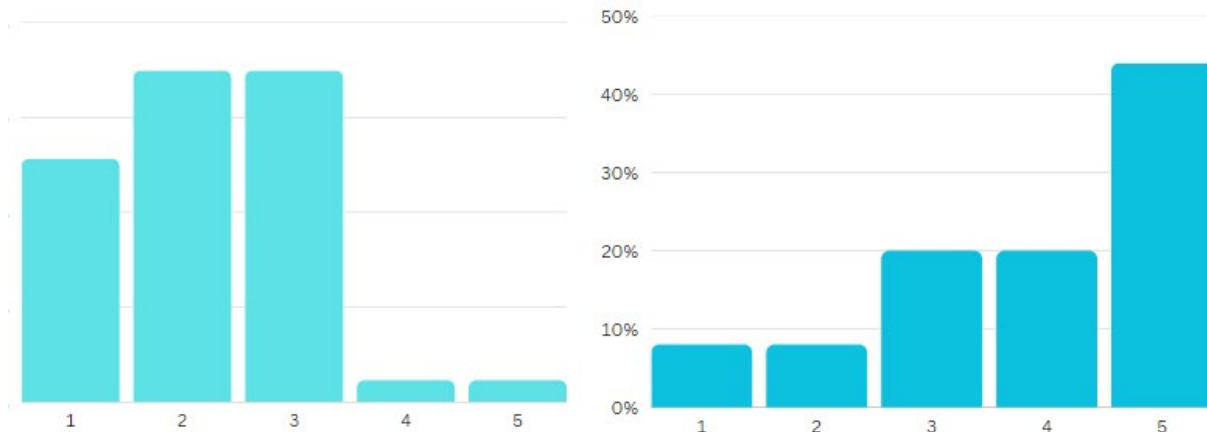


Dati pirms mācību stundām, un pēc ar divu mēnešu intervālu

1.att. Jautājums- “Vai piedalīsies EP vēlēšanās?”(Pirms izglītošanas par EP un pēc)

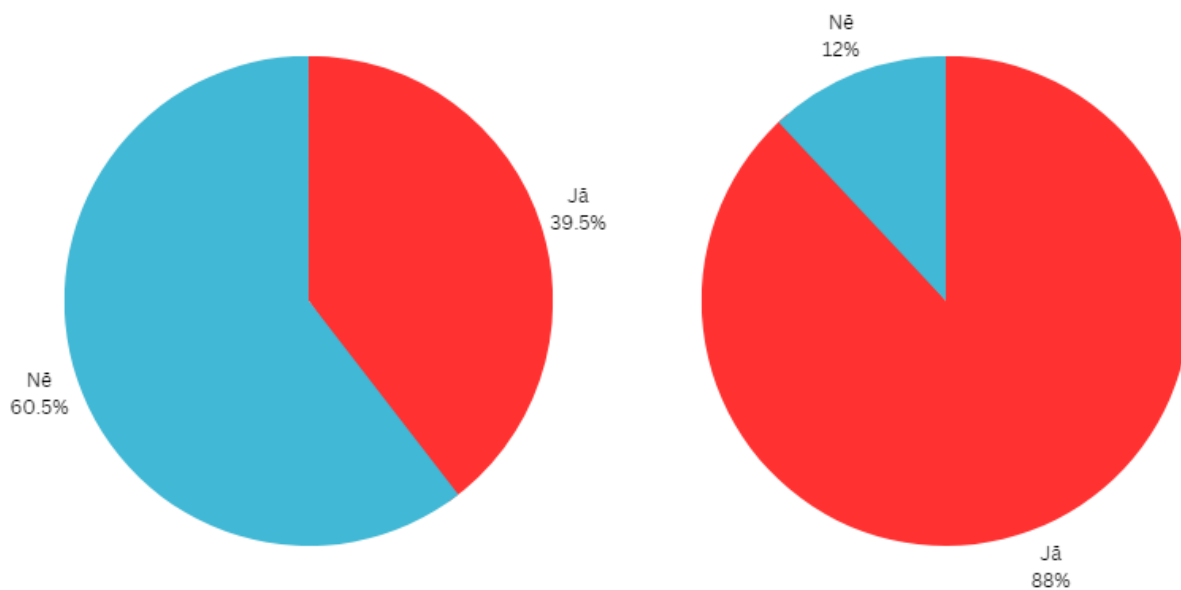


2.att. Jauniešu raksturotās zināšanas par EP vēlēšanu norisi un ietekmi uz mūsu valsti(Pirms mūsu mācīšanas un pēc)

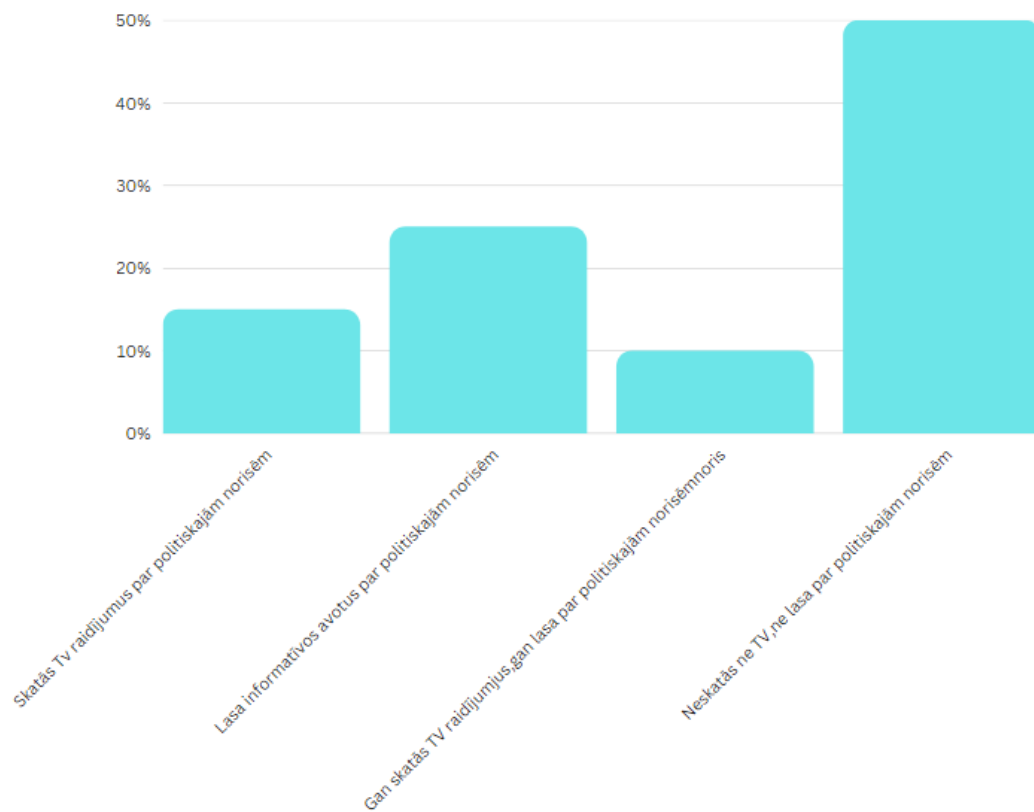


Neskatās, nelasa raidījumus par Politisko situāciju

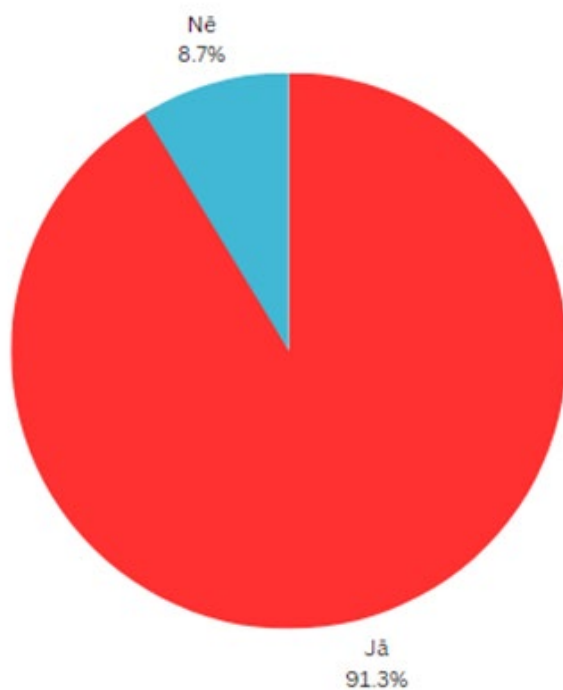
3.att.Jautājums-“Vai zini, kad norisināsies nākamās EP vēlēšanas?”(Pirms mūsu mācīšanas un pēc)



4.att.Jautājums- “Vai skatās TV raidījumus, lasa informatīvos avotus par politikajām norisēm?”



5.att. Jautājums- “Vai piekrīti,ka EP vēlēšanu aktivitāti ietekmē zināšanas par ES,tās iestādēm,un,ko tās dod mūsu valstij?”



Izmantotie informācijas avoti

1. Eiropas Parlamenta vēlēšanu likums .Izdevējs :Saeima ,saeimas pieņemts, valsts prezidenta izsludināts likums “Eiropas Parlamenta vēlēšanu likums” Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/84185-eiropas-parlamenta-velesanu-likums> [skatīts 2023.gada 16.februārī]
2. Eiropas Savienību konsolidētā versija (LES).Līgums .Izdevējs :Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis.
Pieejams:<https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0013:0045:lv:PDF> [skatīts 2023.gada 16.februārī]
3. Vēlētāju līdzdalību ietekmējošais faktori Eiropas Parlamenta vēlēšanās 2004.gada augusts. Pētījums. Pieejams: http://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/file/CVK_Velet_lidzda EP_vel.pdf [skatīts 2022.gada 15.novembrī]
4. Ginta Šveicere .Izdevums .Izdevējs “Diena” .“Zemā vēlēšanu aktivitāte – neieviesto e- vēlēšanu sekas”2014.gada 26.maija izdevums.
Pieejams: <https://www.diena.lv/raksts/latvija/viedokli/upenieks-zema-veletaju-aktivitate--neieviesto-e-velesanu-sekas-14057075> [skatīts 2022.gada 20.novembrī]
5. “Vēlētāju attieksme pret vēlētāju reģistrācijas un balsošanas kārtību EP vēlēšanās” Latvijas Pilsoņu aptauja.2004.gada janvārī-februārī.
Pieejams:http://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/file/CVK_Velet_attieksme_pret_vel_registr_kvant_gr.pdf [skatīts 2022.gada 15.novembrī]
6. Eiropas Parlamenta vēlēšanas Latvijas Republikā 2019.gada 25.maijs
Pieejams:<https://www.cvk.lv/uploads/files/Izdevumi/2019%20EP%20velesanu%20gramata.pdf> [skatīts 2022.gada 15.novembrī]
7. “Eiropas vēlēšanas-šoreiz balsošu ”Izdevums. Izdevējs “Latvijas Avīze.” 2019.gada 7.maijā. Pieejams: <https://news.lv/> slēgtā avotā, lasīts bibliotēkā.
[skatīts:2022.gada 20.novembrī]
8. K.Gailītis ,A.Buka ,K.Ševe .”Eiropas savienības tiesības I daļa, institucionālās tiesības” grāmata .